روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیر مسئول: محمدجواد اخوان
سردبیر: غلامرضا صادقیان
آدرس: تهران، خیابان شهید مطهری تقاطع میرزای شیرازی، پلاک ۳۸۴
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۴۹۸۴۵۸
روابط عمومی: ۸۸۴۹۸۴۴۸، نمابر: ۶-۸۸۸۴۵۶۳۴
توزیع: شرکت نشر گستر امروز ۸۸۴۹۸۴۷۶
چاپ: همشهری
www.javanonline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۶۶۷۴ | شنبه ۲۴ دی ۱۴۰۱ | ۲۱ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ | اذان ظهر: ۱۲:۱۳ |
غروب آفتاب: ۱۷:۱۳ | اذان مغرب: ۱۷:۳۳ | نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۲۹ | اذان صبح فردا: ۰۵:۴۵ | طلوع آفتاب فردا: ۰۷:۱۴ |

دیده‌بان | محمد صادقی

انتشار کتاب «داستان فاطمه(س)»

کتاب «داستان فاطمه(س)»، نوشته علیرضا نظری خرم منتشر شد.

داستان پژوهشی «داستان فاطمه» دومین اثر نویسنده است. نویسنده پیش از این، اثر موفق داستان بریده‌بریده را در همین سبک به نگارش درآورده‌است. «داستان فاطمه» شرحی صمیمانه و مستند است از زندگانی حضرت «فاطمه(س)» نویسنده و پژوهشگر اثر به دور از خیال‌پردازی‌های داستانی کوشیده‌است با غور در منابع کهن شیعه و سنی خط روایتی از آفرینش حضرت «فاطمه(س)» و ادوار گوناگون زندگی ایشان به دست دهد و ختم روایت خود را به بیان مقام آخرتی صدیقه طاهره (س)» زینت داده‌است. استناد کتاب به منابع سده نخست تا قرن هشتم هجری که معتبرترین منابع است کتاب را به مرتبت پژوهشی تاریخی رسانده‌است؛ گزارش‌هایی نیز از عالمان و مورخان اهل تسنن از چند و چون سیره فاطمی در این روایت به تضمین آمده‌است.

بیست‌وچهارمین شب طنز انقلاب اسلامی برگزار شد

بیست‌وچهارمین شب طنز انقلاب اسلامی «طنز» برگزار شد.

بیست‌وچهارمین شب طنز انقلاب اسلامی با آیتم‌هایی نظیر شعرخوانی و نثرخوانی طنز، موسیقی و هم‌خوانی طنز، کلیپ طنز و استندآپ کمدی برگزار شد. طی این برنامه که در خلال جشنواره عمار و در سینما فلسطین تهران برگزار شد، برگزیدگان جشنواره شعر طنز «امضای کری تضمین است» نیز معرفی شدند و جوایز خود را از دست کودکان دریافت کردند. در این بخش، سعید سلیمان‌پور به عنوان نفر اول معرفی شد. زهرا آراسته‌نیا در مقام دوم و ابوالقاسم سیفی نیز به مقام سوم دست یافتند. به این نفرات، لوح تقدیر، کمپوت گلابی و همچنین تندیس گلابی طلایی اعطا شد.

مدیر عامل «بنیاد رودکی» تغییر کرد

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس هیئت امنای بنیاد فرهنگی و هنری رودکی در حکمی، مهدی سالم را به عنوان مدیر عامل این بنیاد منصوب کردند.

در حکم محمد مهدی اسماعیلی وزیر فرهنگ خطاب به مهدی سالم به‌عنوان مدیر عامل بنیاد رودکی، تعامل ویژه با هنرمندان و اصحاب فرهنگ، حمایت از آفرینش‌های حرفه‌ای هنرمندان سراسر کشور متناسب با راهبرد عدالت فرهنگی از جمله مهم‌ترین مأموریت‌های دوره جدید بنیاد رودکی اعلام شده‌است. پیش از این مجید زین‌العابدین عهده‌دار مسئولیت مدیرعاملی بنیاد رودکی بود. سالم مانند زین‌العابدین سابقه مسئولیت در صداوسیما را داشته‌است.

نامزدهای بخش ۹۰ ثانیه‌ای جشنواره قصه‌گویی کانون معرفی شدند

۲۰ نامزد بخش ۹۰ ثانیه‌ای جشنواره بین‌المللی قصه‌گویی معرفی شدند که از میان آنها، ۱۲ برگزیده در آیین پایانی این رویداد فرهنگی تقدیر خواهند شد.

در این دوره از جشنواره، تعداد ۳هزار قصه ۹۰ ثانیه‌ای در سایت جشنواره بارگذاری شده‌بود که ۱۲۲ اثر به بخش نیمه‌نهایی راه یافت و از این میان، ۲۰ قصه‌گو به عنوان نامزد دریافت جایزه معرفی شده‌اند. از مجموع ۲۰ نامزد معرفی شده در این بخش، ۱۲ نفر به عنوان برگزیده و در آیین پایانی بیست‌وچهارمین جشنواره قصه‌گویی در استان یزد تقدیر خواهند شد.

تولید پارچه پشم شتر در بوشهر جهانی می‌شود

تولید پارچه از پشم شتر که یکی از صنایع‌دستی بوشهر به شمار می‌رود برای ثبت جهانی آماده می‌شود.

اسماعیل سجادی‌منش، مدیر کل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان بوشهر گفت: با توجه به تولید پارچه پشم شتر در روستاهای استان و ظرفیت ایجاد این کالای فاخر از صفر تا صد توسط صنعتگران بوشهری، اقدامات اولیه برای ثبت این هنر ارزشمند در فهرست آثار جهانی آغاز شده‌است.

مدیر کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان بوشهر افزود: با مستندنگاری لازم پرونده ثبت جهانی پارچه پشم شتر تهیه و به وزارت متبوع ارسال شده‌است.

او ادامه داد: کارشناسان یونسکو در اسفندماه سال جاری به استان بوشهر سفر خواهند کرد و امید داریم با توجه به کیفیت در تولید و وجود ظرفیت لازم برای توسعه این رشته در شهرستان دشتی، با ارزیابی کارشناسان، این هنر فاخر ثبت جهانی شود.

جدال جایزه جلال با مهاجمان

حضور بانوان نویسنده در میان داوران و هیئت علمی جایزه جلال قابل توجه بود

■ **فرزین ماندگار**

پانزدهمین جشنواره جایزه جلال آل‌احمد دی‌ماه ۱۴۰۱ که در چهار رشته داستان بلند و رمان، مجموعه داستان کوتاه، نقد ادبی و مستندنگاری در حال برگزاری است، همانند برخی ادوار گذشته با چالش‌هایی مواجه بوده و نظرات و حرف و حدیث‌هایی پیرامون آن شکل گرفته است.

اعضای هیئت داوران دوره پانزدهم جایزه جلال را محمدرضا سنگری، راضیه تجار، حسین فتاحی، حمید حسام، اکبر صحرایی، محمد سرشار، سعید فخرزاده، مهدی کرد و فیروزجایی تشکیل داده‌اند و دبیر علمی این دوره نیز وجیهه سامانی است.

از دوره اول این رویداد که در سال ۱۳۸۷ همزمان با سالروز تولد جلال آل‌احمد برگزار شد، تاکنون بررسی‌های مختلفی در این باره انجام شده است. بارها درباره تغییر و نزول ارزش مالی جوایز از ۱۱۰ سکه تا مبلغ نقدی ۲۵۰ میلیون تومان، تغییر مسئول برگزارکننده جشنواره از خانه کتاب به بنیاد شعر و ادبیات داستانی درباره انصراف از حضور یک کتاب تا پس دادن جایزه‌ها یا درباره مخفی بودن داوران در برخی دوره‌ها و نحوه ارسال کتاب‌ها از طرف خود نویسنده به جای انتخاب توسط خانه کتاب مباحثی مطرح شده‌است. از نقدهایی که به این جشنواره دولتی شده، این است که داوران به طیف خاصی از تفکرات سیاسی و اجتماعی توجه دارند؛ حال آنکه در یک دوره بیشتر جوایز به طیف جریان سیاسی و فکری غیرهمسو با حاکمیت تعلق گرفت و این‌بار مورد انتقاد برخی از جمله مرحوم سعید تشکری قرار گرفت. دلیل انتقاد این بود که می‌گفتند جایزه جلال باید رواج‌دهنده افکار و نظرات آل‌احمد باشد و نباید از اهداف تبیین شده عدول کند.

■ **زنان و جوایز**

اما در این مجال می‌کوشیم به دو موضوع «میزان و کیفیت حضور بانوان در این رویداد» و «جوایز تعلق گرفته به آثار مستندنگار» نگاهی بیندازیم.

روز یک‌شنبه ۱۸ دی‌ماه نشست خبری جایزه جلال در خانه کتاب و ادبیات ایران با حضور علی رمضانی، مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران و وجیهه سامانی، دبیر علمی جشنواره برگزار شد. طی این نشست، اسامی نامزدهای پانزدهمین دوره به شرح زیر اعلام شد.

در بخش نقد ادبی، نامزدها از این قرار هستند:

«تماشای روایت: بررسی تحلیلی روش انتقال عناصر داستان از روایت به درام»، نوشته مجید آقایی، انتشارات علمی و فرهنگی

سال به سال جامعه بانوان در زمینه نویسندگی و ادبیات فعال‌تر می‌شود و کتاب‌های موفقی در حوزه مستندنگاری، نقد ادبی و داستان می‌نگارند

«خودانتقادی ادبی: رساله‌ای در نقد خویشتن در عرصه ادبیات»، نوشته مهرداد نصرت

«فرهنگ عامه در آمدی بر ادبیات تطبیقی: خاستگاه، مبانی نظری، چالش‌ها»، نوشته منصور پیرانی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

ابوالفضل حری، محمود بشیری و جواد کامور بخشایش داوری این بخش را برعهده داشتند.

نامزدهای بخش مستندنگاری نیز این آثار هستند:

«اینجا سوریه است: صدای زنان راوی جنگ»، نوشته زهره یزدان پناه، انتشارات راه‌یار

«پاییز آمد»، نوشته گلستان جعفریان، انتشارات سوره مهر

«سازمان سیاسی بهائیت»، نوشته حمیدرضا اسماعیلی، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی

«عقیله»، نوشته الهام امین، به‌نشر

«نبرد تنگه‌ها»، نوشته مصطفی رحیمی، نشر شهید حسن باقری

بهناز ضرابی‌زاده، مهدی کاموس و گلعلی بابایی داوری این بخش را برعهده داشتند.

در بخش داستان کوتاه نامزدها اینگونه معرفی شدند:

«راننده رئیس‌جمهور و چند داستان دیگر»، نوشته سلمان کدیور، شهرستان ادب

«گور گم و چند داستان دیگر» نوشته عماد عبادی، انتشارات نظام‌الملک

«ویروس عاشق»، نوشته مجید رحمانی، نشر صاد

هادی خورشاهیان، یوسف قوجق و محمدعلی رکنی هم داوران این بخش بودند.

نامزدهای بخش رمان این دوره از جایزه جلال نیز از این قرار هستند:

«سیاه گالش»، نوشته ابراهیم اکبری دیزگاه، نشر صاد

«صور سکوت»، نوشته محمد قائم خانی، شهرستان ادبی

«صور»، نوشته حسین‌علی جعفری، انتشارات سروش

«عزارئیل» نوشته نیما اکبرخانی، کتابستان معرفت

رحیم مخدومی، محمدرضا شرف خبوشان و سیدمیثم موسویان هم داوران این بخش بودند.

■ **اثبات توانمندی‌های زنان نویسنده**

اگر فعلاً همین آمار در دسترس را به اضافه آمار سال‌های پیش مدنظر قرار دهیم، مسائل زیادی دستگیرمان خواهد شد. سال به سال جامعه بانوان در زمینه نویسندگی و ادبیات فعال‌تر می‌شود و کتاب‌های موفقی در حوزه مستندنگاری، نقد ادبی و داستان می‌نگارند. با این حال در جایزه جلال نیز تعداد آنهایی که به مراحل پایانی راه می‌یابند به نوعی از نشاط جامعه زنان نویسنده حکایت دارد که بی‌شک باید شاهد افزایش این روند چه به لحاظ کیفی و چه کمی در آینده باشیم.

آیا می‌توان گفت هنوز جامعه ادبی زنان ایران نوپاستیا چون بانوان مشغله خانه‌داری و پرورش فرزندان را دارند، نمی‌توانند به تمامه وقت خود را صرف آموزش و تولید آثار با کیفیت کنند یا اینکه فرصت کافی برای تولید مکرر کتاب به نسبت آقایان ندارند؟

در این حالت اگر شانس حضور در بخش جوایز را مانند مسابقات قرعه‌کشی در نظر بگیریم، تعداد بیشتر، شانس موفقیت بیشتری به دنبال خواهد داشت. این نظر مبتنی بر کمیت و تعداد است و براساس نسبت جنسیت، نه بر اساس کیفیت آثار. اگر آماری در دست باشد که نشان بدهد از میان آثار ارسال شده به این جشنواره مثلاً ۲۰ درصد متعلق به بانوان بوده، بخشی از فرض درست از آب درمی‌آید که شانس ۸۰ درصد بیشتر از ۲۰ درصد است و حال آنکه چنین اعداد و ارقامی در دسترس نیست.

بنابراین به فرضیات تکیه نمی‌کنیم و فقط به عنوان یکی از احتمالات در نظر می‌گیریم. البته مردان هم گرفتاری‌ها و مشغله‌های خود را در امور زندگی دارند و باز صدالبته زنانی بوده‌اند که با همین شرایط آثار قابل اعتنایی آفریده‌اند، اما به هر حال هر سال رشد کمی و کیفی در میان این قشر دیده می‌شود.

■ **زن‌های نویسنده‌ای که در جلال درخشیدند**

از دوره اول تا چهاردهم جایزه جلال آل‌احمد؛ نفرات برگزیده و شایسته تقدیر از میان خانم‌ها به این ترتیب بوده‌اند:

دوره دوم: کتاب «دا»، نوشته سیداعظم حسینی و «تماشاخانه اساطیر» اثر نغمه ثمینی برگزیده شدند.

دوره هشتم: «پاییز فصل آخر است» به قلم نسیم مرعشی برگزیده شد.

دوره نهم: «کتاب ر» اثر مریم برادران شایسته تقدیر شناخته شد.

دوره دهم: «این خیابان سرعت‌گیر ندارد» به قلم مریم جهانی به صورت مشترک با «بی‌کتابی» محمدرضا شرفی خبوشان، منتخب داوران بود.

دوره چهاردهم: کتاب «آلبر کامو در ایران» به نویسندگی فاطمه قبادی و محمدرضا فارسیان شایسته تقدیر و کتاب «حاج جلال» از لیلا نظری گیلانده در بخش ویژه دیده شدند.

آمارها تمام آنچه نیاز است را نشان می‌دهد و تحلیل‌ها را که می‌تواند متعدد باشد به عهده خواننده می‌گذاریم، اما حضور بانوان به‌صورت جدی چه در مراحل اولیه و چه در بخش پایانی و نیز در میان داوران و هیئت علمی قابل توجه است. همچنان که وجیهه سامانی، منیژه آرمین و مریم حسینی در دوره‌های مختلف به عنوان دبیر علمی جشنواره انتخاب شدند نیز نام خانم‌ها بلقیس سلیمانی، مریم حسینی، مریم برادران، مریم بصیری و راضیه تجار در میان اعضای هیئت علمی ادوار مختلف به چشم می‌خورد.

مریم حسینی، سیده اعظم حسینی و حبیبه جعفریان در کنار بانوان دیگری از داوران ۱۵ دوره گذشته بوده‌اند.

حکمت

پیامبر اکرم صلی الله علیه‌وآله:

فاطمه عزیزترین مردم نزد من است.

بشاره‌المصطفی، ص ۷۰

نما | حسین کشتکار

جشنواره

آیین اختتامیه سیزدهمین جشنواره مردمی فیلم «عمار» با معرفی برگزیدگان بخش‌های مختلف برگزار شد

معرفی سرباز وطن به جای سلبریتی‌پروری در جشنواره «عمار»

■ **مصطفی شاه‌کرمی**

فانوس‌های سیزدهمین جشنواره فیلم عمار در شام ولادت حضرت فاطمه زهرا(سلام‌الله علیها) با نور تاباندن به برگزیدگان بخش‌های متنوع این رویداد مردمی، گام بلند دیگری در تربیت فیلمسازان انقلابی برداشت. جشنواره‌ای که برپاکنندگانش به جای تمرکز بر سلبریتی‌پروری نگاهی جدی به تربیت و معرفی فیلمسازانی برای سربازانی از وطن دارند.

به گزارش «جوان»، مراسم اختتامیه سیزدهمین جشنواره مردمی فیلم عمار با معرفی برگزیدگان بخش‌های متنوع و تقدیر از چند چهره پیشکسوت سینمایی در سینما فلسطین تهران برگزار شد. در ابتدای این مراسم جوایز بخش آرمان روح‌الله که به بهانه نکوداشت شهیدان آرمان علی‌وردی و روح‌الله عجمیان به جشنواره اضافه شده‌بود، با حضور هیئت داوران این بخش و خانواده شهید صیاد خدایاری و شهید علی‌اصغر بیگلو به برگزیدگان اهدا شد.

در ادامه این مراسم نخستین لوح تقدیر این بخش به مستند «پاییز حرم» ساخته علی خسروی رسید. خسروی پس از دریافت لوح تقدیر گفت: امیدوارم برای داشتن ایران قوی یک سینمای قوی داشته باشیم و بتوانیم مراحل پیشرفت اقتصادی ایران را نشان بدهیم.

دیگر لوح تقدیر این بخش به «خوبان عالم» به کارگردانی امید مدهج و حمیدرضا بهوندی رسید. همچنین اثر «برای بیرق» به کارگردانی محمود شهبازی توانست دیگر لوح تقدیر این بخش را از آن خود کند. شهبازی گفت: جشنواره «عمار» به جای معرفی سلبریتی، سرباز برای وطن اهدا می‌کند و افتخار می‌کنم سربازی برای کشورم هستم.

■ **از آرمان روح‌الله تا نهضت جهانی مستضعفین**

فانوس بخش آرمان روح‌الله، به دلیل پژوهش جامع درباره تحولات جامعه به مستند «نقابدارها» رسید. محسن سلیمی کارگردان «نقابدارها» اظهار کرد: در شرایط فعلی نیاز به گفت‌وگو است. بیگانگان کوچک‌ترین فضایی را برای گفت‌وگو برنمی‌تابند، از مردم می‌خواهم این فضا را بشکنند و وارد گفت‌وگو شوند، تا می‌توانیم باید فضا را عقلانی کنیم. ما فقط بلدیم شعار دهیم وای اگر خامنه‌ای حکم جهاد دهد، حالا که رهبر حکم جهاد داده‌است، پس به سمت جهاد تبیین برویم که ایشان روی آن تأکید دارند. کسی که پیشانی‌اش از نماز خواندن پینه بسته‌بود، حالا به جاسوسی محکوم شده و در آستانه اعدام است، چه چیزی باعث می‌شود چپ نکنیم؟ این همان مباحث تعلیمی است.

در بخش مستند حافظه ملی لوح تقدیر به «کابوس نیمه‌شب» به کارگردانی علی عارضی اهدا شد. در ادامه جایزه ویژه موزاییک مرگ بر امریکا به «سفارت سیاه» به کارگردانی رضوانه فتحی تعلق گرفت و حضار با شعار مرگ بر امریکا به تشویق این اثر پرداختند. فتحی پس از دریافت این جایزه بیان کرد: امیدوارم بتوانیم در جهاد تبیین موفق باشیم.

در بخشی از این مراسم، آیین پاسداشت جمال شورجه کارگردان و تهیه‌کننده سینما برگزار شد. در این بخش محمد خزاعی، رئیس سازمان سینمایی گفت: در وصف او همین بس که جمال سینمای ایران و جمال سینمای انقلاب است. افتخار می‌کنم شاگردی او را کردم. سینمای ایران افتخار می‌کند چنین مردی را دارد. برای سلامتی او دعا می‌کنیم. برای جوانانی که قرار است در مسیر سینمای انقلاب کار کنند، الگویی است اگر قرار است در عرصه سینمای انقلاب اتفاقی بیفتد، ورود شما جوانان انقلابی و متعهد ضروری است.

در بخش دیگری از این مراسم لوح تقدیر بخش نهضت جهانی مستضعفین به «پاییز پنجاه سالگی» به کارگردانی محسن اسلام‌زاده رسید. فانوس این بخش نیز به «برای آزادی» به کارگردانی مصطفی آقامحمدلو و فرهاد حاجی عباسی تعلق گرفت. فرهاد حاجی عباسی که برای دریافت جایزه روی صحنه آمده‌بود، گفت: پرداختن به آیت‌الله حکیم مسئله مهمی بود که به اهتمام شبکه‌الایام محقق شد، خدا را شکر توانستیم این شهید را بشناسیم و در خلال این مستند این روایت را به مخاطبان نشان بدهیم.

لوح افتخار بخش تاریخ فرهنگی به «هنرمند واحد ۵» به کارگردانی محمدصالح حجت‌الاسلامی اهدا شد. لوح تقدیر دیگر هم به «مدرسه‌ای در دوردست» به کارگردانی موسی جلالی و حمیدرضا بهوندی رسید. سومین لوح تقدیر نیز به «پهلوانان نمی‌میرند» سیدرضا بطحایی تعلق گرفت.

■ **برگزیدگان ملت قهرمان و جنگ اقتصادی**

لوح تقدیر بخش ملت قهرمان به «دل‌نگران آهوها» به کارگردانی ایمان ایزی و ابراهیم ضرغامی رسید. ایزی پس از دریافت جایزه خود گفت: ما دوست داریم در شهرمان بمانیم، اما یک‌سری مشکلات هست که مجبور می‌شویم به تهران بیاییم. امیدوارم مسئولان کمک کنند ما بتوانیم در شهر خودمان فیلم بسازیم. سوژه‌ای با محوریت یکی از شهدا در شهر خودمان سبزوار است که دعا کنید آن را بسازم. صاحب لوح تقدیر دیگر این بخش نیز «به نام پدر» ساخته قربانعلی طاهرفر بود.

نخستین لوح تقدیر بخش جنگ اقتصادی به «سورجان» ساخته یوسف حسن‌زاده تقدیم شد. حسن‌زاده عنوان کرد: این مستند درباره محرومیت‌های منطقه سیستان بود. من مستندهای زیادی درباره حاشیه شهرها ساخته‌ام، مخاطبان اصلی من مدیران هستند گویا مدیران هنوز در خواب هستند! مثلاً جازموریان منطقه‌ای است که همه درباره آن صحبت می‌کنند، اما اتفاقی در آن رخ نمی‌دهد. این منطقه حتی کد روستایی ندارد. درد اینجاست که به یکی از وزارتخانه‌ها رفتیم و هیچ چیزی برای آنها اهمیت ندارد. وضعیت منطقه به گونه‌ای است که مسئولان حتی یک شب هم نمی‌توانند در آنجا بمانند. لوح تقدیر بخش رؤیای ایرانی به «مردی با آرزوهای بزرگ» به کارگردانی عباس وهاج رسید. وهاج که خود از داوران جشنواره بود، پس از دریافت جایزه گفت: من فیلمساز نیستم، من معلم هستم، اما به صورت حرفه‌ای مستند نگاه می‌کنم. موضوع دفاع مقدس معمولاً در جریان مستندسازی ما مغفول می‌ماند. منظورم سوژه‌های دفاع مقدس در میدان دفاع مقدس است. هر سال که از این موضوع فاصله می‌گیریم دسترسی به آن کمتر می‌شود. به موضوعات دفاع مقدس توجه کنید.

■ **نکوداشت نادر طالب‌زاده**

بخش دیگری از مراسم به نکوداشت یاد و خاطره نادر طالب‌زاده، بنیانگذار جشنواره مردمی فیلم عمار اختصاص داشت. پس از پخش کلیپی درباره این هنرمند و فیلمساز فقید، سهیل اسعد دبیر جشنواره روی صحنه آمد و در خصوص ویژگی‌های مرحوم نادر طالب‌زاده چنین گفت: حاج نادر تنها کسی در زندگی بنده بود که رفتارش از گفتارش بلیغ‌تر بود. ما آنقدر ضعف ایمانی داریم که مجبوریم با شعار فضا را مدیریت کنیم. حاج نادر کسی بود که با رفتار و اخلاصش می‌توانست شما را قانع کند. این اولین درسی بود که از حاج نادر گرفتم و به راهم امیدوار شدم.

وی ادامه داد: حرکت حاج نادر همراه با بصیرت بود. او صاحب نگاه عمیق بود و اول با نگاهش حقایق را درک می‌کرد و بعد تصمیم به حرکت می‌گرفت. حاج نادر قدرت جذب و جاذبه داشت. او هنر انتخاب فصل مشترک میان آدم‌ها را داشت. افرادی را که گاهی دچار تناقض‌های ایدئولوژیک بودند، می‌توانست به مکتب خود جذب کند. حاج نادر عمق عرفانی داشت و ارتباط با خدا مهم‌ترین نکته زندگی‌اش بود.

■ **از «حوض خون» تا «آقای قاضی»**

در بخش دیگری از مراسم، زنان برگزیده‌ای که سوژه آثار حاضر در جشنواره بودند، نشان مردمی استقلال را از دستان فرزند شهید محسن فخری‌زاده دریافت کردند. بی‌بی فاطمه حقیرالسادات، مریم گل‌آبادی، معصومه ساوکی و فاطمه مطلق صاحبان چهار نشان مردمی استقلال بودند.

در پایان این مراسم نیز لوح افتخار بخش مستند نقد درون گفتمانی به اثر «هپکوتیزم» به کارگردانی سعید ساروقی اهدا شد. همچنین در بخش داستانی بلند، فانوس این بخش به اثر «نگهبان» به کارگردانی حمید بیات رسید و در لوح افتخار بخش سریال به سریال «آقای قاضی» به کارگردانی سجاد مهرگان رسید.

ادبیات

نگاهی به کتاب «راننده رئیس‌جمهور و چند داستان دیگر»، نامزد پانزدهمین جایزه جلال

روح عدالت‌طلبی به درون‌مایه داستان دمیده شده است

■ **هادی عسگری**

سلمان کدیور که پیشتر با رمان «پس از بیست سال» خود را به دنیای ادبیات فارسی معرفی کرده بود، این‌بار با مجموعه داستان «راننده رئیس‌جمهور و چند داستان دیگر» که مجموعه‌ای متشکل از ۱۳ داستان کوتاه است، نامزد دریافت جایزه «جلال آل‌احمد» شده است.

اولین کار منتشر شده از کدیور، رمان ۷۰۰ صفحه‌ای «پس از بیست سال» بود، این رمان مورد تحسین رهبر معظم انقلاب نیز قرار گرفت. ایشان «پس از بیست سال» را «واقعاً یک رمان» دانسته‌اند که «خیلی خوب از کار درآمده است» و در پیامی فرمودند: «سلام من را به نویسنده برسانید و به ایشان خداقوت و خسته نباشید بگویید و همچنین از نویسنده و ناشر کتاب تشکر کنید.»

کدیور، نویسنده جوانی است که با فاصله‌ای اندک از دوران فعالیت تشکیلاتی در دانشگاه پا به عرصه ادبیات گذاشته است. فعالان تشکل‌های دانشجویی بیش از اینکه کدیور داستان‌نویس را بشناسند، جنبش عدالت‌خواه دانشجویی و فعال عدالت‌خواهی را در خاطر دارند. کدیور که سابقه دبیری جنبش عدالت‌خواه دانشجویی را نیز در کارنامه دارد، همچنان در اظهارنظرهای مختلف سیاسی و اجتماعی، موضع عدالت‌خواهانه خویش را حفظ کرده است.

با نگاهی گذرا به کارنامه او در حوزه داستان می‌توان دریافت که کدیور سعی دارد مسئله‌محوری خود را به زبان داستان پرورده و به مخاطب عرضه کند. درون‌مایه داستان‌های این کتاب شامل مفاهیمی نظیر عدالت، تمجید مبارزه با ظلم، تقبیح ستم‌پذیری، نفی و رد راحت‌طلبی و ستایش ایستادگی و پایداری است. رمان «پس از بیست سال» او که به وقایع دوران صدر اسلام می‌پردازد نیز با درون‌مایه مشابه به نگارش درآمده است. البته ناگفته پیداست سخن گفتن از موفقیت نویسنده در بیان هنرمندانه ایده‌های خود، مطلبی است فارغ از بیان قصد او برای این کار.

از برآیند مجموعه داستان‌های کوتاه کدیور این گونه برمی‌آید که با یک اثر متوسط روبه‌رو هستیم. کتاب از داستان‌هایی معمولی تشکیل شده که پایان معین و معلوم آنها، حتی در آغاز و هنگامه نبض گرفتن داستان نیز مشخص است. هیچ تلاشی برای آشنایی‌زدایی از کلیشه‌های داستانی شکل نگرفته است و خواننده می‌تواند با تقریب خوبی روند و نتیجه داستان‌ها را پیش‌بینی کند. غالب داستان‌ها گره‌هایی بدون هیجان را طی می‌کنند و انتظار خواننده از اوج و شگفتی داستان به‌حد کافی اقناع نمی‌شود.

مهم‌ترین ضعف کدیور در «راننده رئیس‌جمهور و چند داستان دیگر» غلبه درون‌مایه بر قصه است. این گونه می‌نماید که نویسنده برای بیان مسئله خود عجله فراوانی دارد. اشارات مستقیم و گاه گل‌درشت نویسنده به مفاهیم مورد نظرش در متن قصه نمی‌نشیند و گاه آن را از قواره می‌اندازد. خواننده بیش و پیش از اینکه قصد شنیدن مضامین مدنظر نویسنده داستان را داشته باشد، می‌خواهد قصه بشنود. هدف ابتدایی داستان‌نویس نیز باید خلق داستان باشد. مضمون و محتوایی هم اگر هست باید چنان آمیخته و درهم تنیده با داستان باشد که فراتر از خودآگاه خواننده و در جان او نقش ببندد، اما در غالب داستان‌های کدیور شاهد آن هستیم که طنین اندرزهای نویسنده جلوتر از قصه حرکت می‌کند. گویی نویسنده به توان خیال‌پردازی مخاطب خود اعتماد کافی ندارد و در تمامی سیر داستان به جای او می‌اندیشد، خیال می‌کند و نتیجه می‌گیرد و زشتی‌ها و زیبایی‌ها را چنانکه برای کودکی شرح می‌دهند به تفسیر می‌گذارد.

نقیصه دیگری نیز که در برخی داستان‌ها به چشم می‌آید، عدم تناسب زبان راوی با فضای به‌وقوع پیوستن داستان است. برای نمونه در نخستین داستان مجموعه با نام «فرشتگان قلعه گلاب» راوی در هنگامه آتش و خون و در شامگاه نبرد، داستانی قدیمی را برای فرزند خود باز گو می‌کند. داستان، دو مخاطب دارد؛ یکی فرزند که در سیاه‌چادرها و نزدیکی میدان نبرد است و دیگری خواننده داستان. نویسنده از پس این همزمانی در روایت برنیامده است و با وجود اینکه قصه را از زبان راوی برای فرزندش بیان می‌کند، اما در حقیقت فرزند را حذف کرده و تنها خوانندگان را در نظر گرفته است. شرح و بسط راوی نیز به قصه‌گویی در شرایط جنگی نمی‌زند، ریزترین جزئیات را از خاطر نمی‌برد و نه گویی که شرایط جنگی است.

در نهایت باید تلاش سلمان کدیور را در نوشتن ستود. در این آشفته‌بازار بی‌دغدغگی، حضور افرادی با دغدغه‌های متعالی چون او می‌تواند نویدبخش تنوع نظر و نگاه بیشتر در میان نویسندگان و به‌تبع آن، گسترش دایره مخاطبان کتاب و ادبیات باشد.